

VAT w projektach szkoleniowych

Przedsiębiorstwa ubiegające się o środki w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego na szkolenia dla swoich pracowników trafiają na sprzeczne interpretacje dotyczące prawa do odliczania podatku VAT w projekcie. Niejednoznaczność przepisów stwarza zagrożenie dla firm samodzielnie realizujących zamknięte projekty szkoleniowe dla swoich kadr.

W ramach poddziałań 2.1.1 i 8.1.1 Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki wszyscy przedsiębiorcy mogą występować z wnioskiem o dofinansowanie projektów szkoleniowych dla siebie, swoich pracowników, a także pracowników innych przedsiębiorstw, np. współpracujących czy pozostających w jednej grupie kapitałowej z projektodawcą. Pomoc finansowa przyznawana jest wówczas bezpośrednio projektodawcy – beneficjentowi, na podstawie umowy o dofinansowanie, którą podpisuje on z instytucją pośredniczącą II stopnia (instytucją wdrażającą). Przedsiębiorca prowadząc projekt otrzymuje dotację, wnosi wkład, a jeśli w projekcie biorą udział inni przedsiębiorcy, zbiera wkład również od nich. Zebrane środki wydatkuje na cele realizacji projektu zgodnie z budżetem projektu. Duża część pozycji budżetowych to zakup towarów i usług, które opodatkowane są podatkiem VAT.

Zgodnie z Rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 1081/2006 (art. 11 ust. 2) podatek VAT uznaje się za niekwalifikowany w ramach EFS jeśli może on zostać odzyskany w oparciu o przepisy krajowe, tzn. ustawę z 11 marca 2004 r. o podatku od towarów i usług. Podatek VAT może być uznany za wydatek kwalifikowany tylko wtedy, gdy został rzeczywiście i ostatecznie poniesiony przez beneficjenta oraz beneficjent nie ma możliwości odzyskania go.

Czy projektodawcy, który jest podatnikiem VAT i wykonuje w ramach swojej bieżącej działalności czynności opodatkowane przysługuje prawo odliczenia VAT naliczonego przy opodatkowanych zakupach, stanowiących koszty kwalifikowalne? Okazuje się, że odpowiedź nie jest jednoznaczna i w analogicznych sytuacjach izby skarbowe wydają skrajnie odmienne decyzje. Część przedsiębiorców otrzymuje decyzje zezwalające na odliczenie pełnej kwoty podatku naliczonego w związku z dokonywaniem zakupów opodatkowanych w projekcie szkoleniowym w ramach EFS. Podstawową przesłanką odliczenia kwoty podatku naliczonego przy nabyciu towarów i usług jest wykorzystanie tych towarów oraz usług dla celów prowadzonej działalności gospodarczej. Warto zwrócić uwagę, że takie wykorzystanie może przyjąć zarówno formę bezpośrednią - np. materiały użyte do wytworzenia towaru, jak również pośrednią (koszty administracyjne). Jeżeli więc istnieje związek pomiędzy zakupioną usługą lub towarem a opodatkowaną działalnością gospodarczą podatnika, zachowuje on prawo do odliczenia VAT - wyjątkiem będą inne ustawowe ograniczenia i wyłączenia,

stanowiące zamknięty katalog, np. VAT od usług hotelarskich czy gastronomicznych. Przedsiębiorca – projektodawca nabywa w projekcie usługi oraz towary celem podniesienia kwalifikacji własnych pracowników i podniesienia w ten sposób swojej konkurencyjności. Jeśli przedsiębiorca działa we własnym interesie, należy założyć, że ma to związek z prowadzoną przez niego działalnością opodatkowaną. Taka interpretacja zakłada, że projektodawca odlicza VAT od zakupów w projekcie i tym samym podatek ten nie jest kosztem kwalifikowanym projektu.

Bywa jednak, że przedsiębiorcy pragnący realizować lub już realizujący projekty uzyskują interpretacje nie pozwalające na odliczenie VAT. Uzasadnieniem takiego stanowiska jest fakt, że realizacja projektu szkoleniowego nie jest związana z bieżącą działalnością projektodawcy polegającą na dostawie usług i towarów w rozumieniu przepisów o VAT, a udzielona dotacja nie stanowi obrotu przedsiębiorcy i nie podlega opodatkowaniu VAT. Stosownie do przepisów ustawy o VAT podatnikowi przysługuje bowiem prawo do obniżenia kwoty podatku należnego o kwotę podatku naliczonego w zakresie, w jakim towary i usługi są wykorzystywane do wykonywania czynności opodatkowanych. Ustawa wyłącza zatem możliwość dokonywania odliczeń podatku naliczonego, związanego z towarami i usługami, które nie są wykorzystywane do czynności opodatkowanych, czyli w przypadku ich wykorzystania do czynności zwolnionych od podatku oraz nie podlegających opodatkowaniu. W takiej sytuacji VAT jest uznany za koszt kwalifikowany w projekcie.

Problemem jest fakt, że przedsiębiorcy pragnący ubiegać się o środki z EFS na szkolenia lub - co gorsza - już realizujący projekty, najczęściej nie znają interpretacji wiążącej dla siebie. Natomiast wiedza ta potrzebna jest już na etapie przygotowania projektu, przed złożeniem wniosku. Wtedy bowiem należy zdecydować, czy koszty w kosztorysie ujmować w kwotach brutto czy netto. Konsekwencje dla projektodawcy są najpoważniejsze w sytuacji, gdy w kosztorysie ujmie on kwoty netto, natomiast na etapie realizacji projektu okaże się, że nie może odliczyć podatku VAT od zakupów w projekcie. Wówczas projektodawca może dokonać zmiany w projekcie i rozliczać VAT jako koszt kwalifikowany. Ponieważ jednak zrobić to musi w ramach istniejącego budżetu, następuje wymierne zmniejszenie realnych środków na wydatki i może zrodzić konieczność pokrycia części kosztów z własnych środków. Projektodawca ma do wyboru również pokrycie całości podatku od towarów i usług z własnych środków. W zależności od konstrukcji projektu i jego skali kwoty te mogą wynosić od kilkudziesięciu do kilkuset tysięcy złotych. Znaczące kwoty pojawiają się w sytuacji, gdy projektodawca zaplanował zlecenie większości zadań wyspecjalizowanym firmom zewnętrznym zamiast realizowania zadań własnymi siłami lub zatrudniania dodatkowego personelu. Problem nie dotyczy usług szkoleniowych, zwolnionych z podatku

od towarów usług, jednakże firmy chętnie zlecają usługi zarządzania projektem, ewaluacji, promocji projektu, a te opodatkowane są stawką VAT 22 proc. Podatek VAT dotyczy również części kosztów pośrednich, min. usług księgowych, najmu powierzchni biurowych, opłat za energię, usług telefonicznych, kurierskich, ochrony, sprzątnia, zakupu materiałów biurowych. Inną opcją jest założenie rezerwy budżetowej w postaci ujęcia wszystkich kosztów razem z VAT. Rozwiązanie jest o tyle dobre, że zwiększa bezpieczeństwo finansowe projektodawcy. Podwyższa jednakże koszt całego projektu, a tym samym wartość kwoty przypadającej na jednego uczestnika projektu. W procesie oceny projektów ważnym elementem jest ocena budżetu pod kątem racjonalności i efektywności wydatków. Relacja nakładów do rezultatów może w przypadku porównania podobnych projektów – z VAT i bez VAT zaważyć na gorszej ocenie droższego projektu.

Idealną sytuacją jest tworzenie projektu dla przedsiębiorstwa będąc w posiadaniu wiążącej dla siebie interpretacji dotyczącej odliczenia VAT. W tym celu należy wystąpić do właściwej izby skarbowej z wnioskiem o udzielenie pisemnej interpretacji przepisów prawa podatkowego w indywidualnej sprawie dotyczącej podatku od towarów i usług, w zakresie prawa do odliczenia podatku naliczonego przy zakupach stanowiących koszty kwalifikowane podlegające dofinansowaniu dotacją. Ważne jest zatem, aby rozpocząć prace nad przygotowaniem projektu odpowiednio wcześniej: tak, aby w porę rozpoznać wszelkie zagrożenia i odpowiednio im przeciwdziałać (na odpowiedź z izby skarbowej możemy poczekać nawet do sześciu miesięcy). Właściwe zaplanowanie finansów projektu jest niezbędne dla zapewnienia bezpiecznej i skutecznej realizacji projektu oraz osiągnięcia zaplanowanych celów.

Fundusze Europejskie, Joanna Członkowska, Justyna Taborska, nr 2/2009